

Beslut

**efter kvalitetsgranskning av gymnasieskolors åtgärder vid
fusk gällande Gutegymnasiet med Guteskolan AB som
huvudman i Region Gotland**

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19–20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Gutegymnasiet med Guteskolan AB som huvudman i Region Gotland avseende kvaliteten i skolenhetens åtgärder vid fusk. Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Följande frågeställningar ingår i granskningen:

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?
2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Kvalitetskriterierna finns i bilaga 1. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer: hög kvalitet, i flera delar men utvecklingsområden finns eller låg kvalitet. Om Skolinspektionen bedömer verksamheten i låg utsträckning eller i flera delar anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen. I bilaga 3 finns granskningens författningsstöd. I denna granskning använder Skolinspektionen begreppet "vilseledande" som synonym till begreppet "fusk".

Beslut

Rektorns ledning och samordning av arbetet för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Gutegymnasiet uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionens samlade bedömning är att rektorns ledning och samordning av arbetet med åtgärder vid fusk **i flera delar** ger lärarna förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att eleverna får tydlig och enhetlig information om vad som gäller avseende användande av AI-verktyg i skolarbetet

Lärarnas beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper

Gutegymnasiet uppfyller de framtagna kvalitetskriterierna inom området i följande utsträckning:

Skolinspektionen gör en samlad bedömning att lärarnas arbete med åtgärder vid fusk i **hög utsträckning** ger dem beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper.

Utifrån Skolinspektionens kvalitetskriterier har utredningen visat att verksamheten inom det granskade området fungerar väl.

Uppföljning

Guteskolan AB ska senast **den 26 februari 2027** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån det identifierade utvecklingsområdet och resultat av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas. Skicka redogörelsen till **skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se**. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer 2026:3813 för granskningen i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Rektorns ledning och samordning

Lärarnas förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att ge lärarna förutsättningar att arbeta för att utveckla sin bedömningspraktik samt deras möjligheter att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande.

Lärarnas förutsättningar att arbeta med sin bedömningspraktik för att motverka vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna generellt har tid att arbeta med bedömning och betygssättning på ett sätt som stärker beredskapen att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid att arbeta med att utveckla sin bedömningspraktik och att de i inom ramen för detta även inkluderar frågor som handlar om att motverka och upptäcka vilseledande. Rektorn uppger i intervju att lärarna har utrymme att arbeta med frågor som rör bedömning och i samband med det även frågor som rör vilseledande. Lärarna bekräftar rektorns utsaga om att det finns utrymme att arbeta med dessa frågor och uppger att de får tillräckligt med tid till det. Enligt rektorn har dock inte alla lärare vid tiden för granskningen inlett någon översyn gällande vad de eventuellt behöver förändra i sin undervisning med anledning av förekomsten av AI.

Lärarnas förutsättningar att samverka för att stärka beredskapen mot vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna ska ha goda förutsättningar att samverka i syfte att stärka sin beredskap att motverka och upptäcka vilseledande.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna har tid och forum för att regelbundet samverka på ett sätt som stärker deras beredskap och utvecklar deras samsyn gällande fusk och generativ AI. Enligt rektorn finns tid avsatt för att genom diskussion komma överens om vilka förhållningssätt som ska gälla. Rektorn uppger även att de behöver samverka mer kring frågor som rör AI. Lärarna bekräftar rektorns utsagor och anger bland annat att de har haft specifika dagar när de har arbetat med frågor som rör vilseledande och då bland annat i

grupper diskuterat hur man ska definiera fusk. Rektorn berättar vidare att lärarna kontinuerligt har arbetslags- respektive ämneslagsmöten och att de i dessa forum har möjlighet att samverka och diskutera frågor som rör bedömning och vilseledande. Rektorn uppger även att i och med att de arbetar nära varandra på skolan så för de kontinuerligt dialoger om dessa frågor samt agerar tillsammans om något händer. Lärarna bekräftar rektorns utsaga. Enligt några lärare brukar de ofta fundera själva först innan de diskuterar med kollegor avseende frågor om ändamålsenliga underlag och hur man kan motverka fusk. Lärare uppger i intervju att de har möjlighet att samverka vid lovdagar och konferenser samt att de blir tillfrågade om de behöver tid för sambedömning och att rektorn gärna ser att de arbetar tillsammans med bedömning, bland annat för att bättre kunna upptäcka och motverka fusk.

Rektorns erbjudan till lärarna om kompetensutveckling gällande vilseledande

Granskningen visar att rektorn skaffar sig kännedom om vilka behov lärarna har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer och erbjuder vid behov sådan kompetensutveckling.

Av granskningen framgår att rektorn har en bild av vilka behov lärarna generellt har av kompetensutveckling gällande frågan om vilseledande vid bedömningssituationer och att rektorn vid behov erbjuder lärarna kompetensutveckling. Rektorn uppger i intervju att lärarna får möjlighet att utveckla sin kompetens vad gäller att upptäcka och motverka fusk. Vidare har skolledningen lagt in en specifik fråga som ställs vid medarbetarsamtalen för att inventera lärarnas behov av kompetensutveckling just avseende dessa frågor. Enligt rektorn så lyfter lärarna i stor utsträckning problematiken kring fusk med AI samt behovet av samverkan avseende dessa frågor. Enligt några lärare har rektorn tydliggjort att lärarnas signalerade behov av kompetensutbildning kommer att tillgodoses. Lärarna ger också exempel på en kollega som bett om mer fortbildning inom detta område och att sådan fortbildning nu är på gång. Enligt lärarna är rektorn lyhörd och de får den kompetensutveckling de behöver när de ber om det. Av rektorsintervjun framgår att obehöriga eller mindre erfarna lärare vid behov får stöd av arbetslaget eller av rektorn.

Samordnad information på skolan

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete med att samordna information om betyg, rättigheter och skyldigheter på skolan och som inkluderar frågor om vilseledande. Skolinspektionen har även granskat rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt och att lärarna ska informera eleverna på skolan om vad som är tillåtet och inte i anslutning till bedömningstillfällen.

Rektorns arbete med att samordna information om vilseledande på skolan

Granskningen visar att rektorn verkar för att generell information om betyg, elevers rättigheter och skyldigheter samt information om frågor som gäller vilseledande är samordnad, enhetlig och väl avvägd.

Av granskningen framgår att rektorn till stor del ser till att det på skolenheten finns information om betyg, elevers rättigheter och skyldigheter som även inkluderar frågor om vilseledande. Information om vilka konsekvenser fusk får finns samlat i ett informationshäfte som ges till elever. Samma information finns även digitalt på skolans hemsida, vilket framgår av intervjuer med lärare och med rektor samt av dokumentation från huvudmannen som Skolinspektionen tagit del av. Enligt intervjuade lärare har rektorn och skollädaingen tydliggjort hur och i vilka sammanhang som eleverna ska informeras. Eleverna i år 1 får introducerande och något mer fördjupad information medan eleverna i år 2 respektive 3 i huvudsak påminns om vad som gäller. Lärarna uppger också att de anpassar informationen till elevgrupperna, exempelvis så behövs mer information och fler påminnelser i vissa grupper jämfört med andra. Några lärare uppger också att de inte lägger så mycket tid på att prata om fusk i de fall det inte behövs.

Rektorns arbete för att lärarna ska utgå från gemensamma förhållningssätt

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna konsekvent tillämpar gemensamma förhållningssätt gällande vilseledande och användning av generativ AI.

Av granskningen framgår att rektorn på olika sätt arbetar för att lärarna ska ha en samsyn och utgå från gemensamma förhållningssätt vid hanterandet av vilseledande. Enligt rektorn så agerar lärarna utifrån skolans rutiner för hur de ska hantera situationer där elever försöker fusk. Lärare uttrycker i intervju att rektorn arbetar för att det ska finnas gemensamma förhållningssätt som lärarna också ska tillämpa. Det framgår av intervjuer med lärare och med rektorn att skollädaingen och lärare gemensamt skapar dessa förhållningssätt samt påminner varandra om dem genom kontinuerliga samtal och diskussioner. När det gäller hur de ska förhålla sig till användning av AI-verktyg är de enligt rektorn mitt inne i ett förändringsarbete. Flera lärare säger att de diskuterar dessa frågor ständigt och att de på olika sätt försöker motverka att elever fuskar med hjälp av AI. Enligt några lärare brukar de exempelvis informera eleverna om när och hur de kan använda AI samt vilket ansvar de själva har om de använder AI i skolarbetet.

Rektorns arbete för att lärarna ska informera eleverna om vad som gäller vid vilseledande

Granskningen visar att rektorn verkar för att lärarna bedriver ett aktivt arbete i syfte att göra skolenhetens information om betyg och elevernas rättigheter och skyldigheter samt fusk känd för eleverna. Dock skiljer det sig mellan lärarna hur pass tydliga de är gentemot eleverna angående vad som är tillåtet och inte gällande AI vid bedömningssituationer.

Det framgår av granskningen att rektorn delvis ser till att lärarna informerar eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande vilseledande och användning av AI vid bedömningssituationer. Av insänd dokumentation framgår att rektorn har tydliggjort att undervisande lärare och mentorer ska informera elever om vad som gäller och detta ska göras i samband med undervisning och under mentorstid samt alltid vid läsårsstart och i samband med nationella prov. Vad som gäller vid vilseledande finns också i ett skriftligt dokument som samtliga elever tar del av, framför allt vid uppstart av nytt läsår. Lärarna bekräftar i intervju att rektorn har tydliggjort vikten av att informera och prata med eleverna om dessa frågor samt att de i sin mentorsroll har ett uppdrag att informera eleverna vid de tillfällen som nämnts ovan. Enligt lärarna kan rektorn vid behov även uppmana mentorerna att lyfta frågan ett antal extra gånger. Det framgår dock av intervjuer med elever att det inte är helt tydligt för alla elever om eller hur de kan använda AI-verktyg i samband med skoluppgifter som sedan ska bedömas. Några av de intervjuade eleverna uppger att det är tydligt och att lärarna alltid talar om i vilka fall de får respektive inte får använda AI. Enligt dessa elever brukar det framgå skriftligt i samband med de uppgifter de ska göra. Ett par andra elever berättar att det inte alltid är så tydligt och att det varierar från lärare till lärare. Detta bekräftas av rektorn som uppger att det varierar mellan lärare i vilken mån de klargör för eleverna om eller hur de får använda sig av AI. Det beror enligt rektorn bland annat på att lärarna har olika kompetens gällande AI. Rektorns uppfattning är att de flesta lärare informerar eleverna om att AI kan vara ett bra hjälpmedel vid instuderingsfrågor eller sammanfattningar. Enligt rektorn behöver de dock prata mer med eleverna om hur AI får och inte får användas, eftersom det är vanligt att eleverna använder AI på ett otillåtet sätt vid examinerande uppgifter och i vissa fall kanske inte förstår att deras användning är otillåten.

Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

Här har Skolinspektionen granskat rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt på skolenheten för att hantera vilseledande samt för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna.

Rektorns arbete för att det ska finnas gemensamma arbetssätt för att hantera vilseledande

Granskningen visar att rektorn ser till att det finns gemensamma arbetssätt för hur situationer där en eller flera elever vilseleder ska hanteras och att rektorn ger lärarna ett aktivt stöd i sådana situationer.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att det finns gemensamma arbetssätt för hur rektorn och lärarna ska hantera situationer där eleverna försökt vilseleda. Rektorn uppger i intervju att skolledning och lärare under läsåret 2024/25 tog fram en rutin för hur de ska hantera fusk samt misstanke om fusk. Enligt rektorn

gjorde de detta då de såg ett behov av ett tydligare ramverk. Detta bekräftas av lärarna som bland annat uppger att rektorn styr detta arbete på ett tydligt sätt.

Vidare visar granskningen att rektorn ser till att både lärare och elever får ett aktivt stöd i situationer av vilseledande. Av intervju med rektorn framgår att lärarna kan få stöd av elevhälsan, lärarkollegor samt av rektorn i situationer av vilseledande. På skolan finns också en extra resurs som exempelvis kan delta som stöd till lärare vid samtal med elever och vårdnadshavare. Lärare uppger i intervju att de har en nära dialog med rektorn och att rektorn blir involverad i situationer där elever har vilselett. Vidare berättar rektorn att obehöriga och mindre erfarna lärare får stöd i arbetet mot fusk av ett arbetslag, en administratör eller av rektorn och skolchefen. Elever som vilselett får också stöd genom exempelvis flera samtal där skolan utreder orsaker till att de fuskat och där mentorer pratar med eleven om värdegrund och vilka konsekvenserna kan bli på längre sikt. Enligt rektorn vill de ha en skola som är värdegrundsstyrd snarare än regelstyrd och vid fall av vilseledande är utgångspunkten att föra samtal med eleven för att uppnå ett förändrat beteende. Målet är enligt rektorn att eleverna själva ska välja att inte fuska. Stöd till elever handlar enligt rektorn också om att elever ska få möjlighet till fler chanser, att få möjlighet att visa sina kunskaper vid ett förnyat tillfälle.

Rektorns arbete för att de gemensamma arbetssätten ska vara kända bland lärarna

Granskningen visar att rektorn verkar för att de gemensamma arbetssätten är kända bland lärarna.

Av granskningen framgår att rektorn ser till att lärarna känner till rutinerna för hur situationer där elever vilseleder ska hanteras. Enligt intervjuade lärare arbetar rektorn i hög utsträckning för att alla lärare ska känna till vilka arbetssätt som ska praktiseras vid vilseledande. Rutinerna framgår i ett dokument som är tillgängligt digitalt för alla via den gemensamma arbetsytan. Rektorn tar upp viktiga och aktuella frågor på morgonmötet som även protokollförs så att alla får samma information. Nya lärare introduceras i gällande arbetssätt. Vidare framkommer i intervju med rektorn och lärarna att rektorn genom att kommunicera vad som gäller och vid möten tillsammans med lärare diskutera hur de ska hantera situationer ständigt påminner och ser till att lärarna arbetar efter överenskomna rutiner.

Lärarnas beredskap och arbetssätt

Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande samt lärarnas arbete för att utveckla sina bedömningssituationer.

Lärarnas arbete med att utforma bedömningssituationer för att motverka vilseledande

Granskningen visar att lärarna arbetar medvetet med att utforma bedömningssituationer och uppgifter som blir underlag för bedömning och att de i detta arbete gör avvägningar för att minska risken för fusk.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att utforma bedömningssituationer så att risker för vilseledande ska minskas. Lärare uppger i intervju att de inte längre använder inlämningsuppgifter som underlag för bedömning. Huvuddelen av de examinerande uppgifterna idag är skriftliga prov, analoga med papper och penna eller digitala i låsta provplattformar. I ett av utbildningsprogrammen utgörs även en relativt stor andel av de examinerande uppgifterna av praktiska moment. Det framgår också av intervjuer med lärare att de till viss del använder muntliga presentationer som examinerande uppgifter samt att lärare relativt ofta låter elever komplettera skriftliga prov med muntliga genomgångar, då delvis som ett sätt att säkerställa tillförlitligheten i elevernas skriftliga svar. När det gäller gymnasiearbetet bokar handledarna in återkommande avstämningsmöten för att kunna ha en kontinuerlig dialog med eleverna under processens gång och därmed undvika att eleverna lämnar in en färdig produkt i slutet av perioden som lärarna inte haft möjlighet att kontrollera. Gymnasiearbetet vid det ena av de två program som omfattas av Skolinspektionens granskning utgörs till stor del av praktiska moment i vilka det enligt intervjuade lärare i princip är omöjligt att fuska. Det framgår av intervjuer med lärare att gymnasiearbetena avslutas genom att eleverna får presentera sitt arbete muntligt och en tanke för framtiden generellt för gymnasiearbetena är att göra det obligatoriskt med muntliga delredovisningar.

Av granskningen framgår att lärarna till viss del upplyser eleverna om risker med att använda generativ AI. Några av de intervjuade eleverna uppger att lärarna brukar påminna om att AI inte alltid ger rätt svar. Enligt några andra elever så brukar lärarna inte prata om risker med AI. Lärare anger i intervju att de försöker förklara för eleverna att det inte är fruktbart för deras lärande att enbart kopiera text som AI har producerat. Enligt några lärare tydliggör de för eleverna att de endast får använda AI om de inte ska bedömas på uppgiften samt att de behöver förstå att den information de får från AI kan vara felaktig. Någon lärare säger att

hen brukar påtala riskerna som finns och att AI inte alltid ger korrekta och tillförlitliga svar. Några andra lärare berättar att de inte uppmanar eleverna att använda AI.

Lärarnas arbete för att utveckla sin bedömningspraktik

Granskningen visar att lärarna följer upp bedömningssituationer och betygsgrundande underlag i syfte att utveckla sin bedömningspraktik samt för att motverka vilseledande. Vidare visar granskningen att lärarna arbetar för att hålla sig uppdaterade med teknikutvecklingen.

Det framgår av granskningen att lärarna både enskilt och tillsammans utvärderar ändamålsenligheten i olika examinerande uppgifter samt genomförandet av bedömningssituationer bland annat i syfte att komma fram till hur de ska minimera risken för fusk. Dessutom har lärarna tid och utrymme för sambedömning vilket ger dem möjligheter att tillsammans upptäcka eventuellt vilseledande. Det framgår av intervjuer med lärare och rektorn att lärarna exempelvis diskuterar och analyserar elevresultat tillsammans och att de kan jämföra samma elevs resultat i olika ämnen. Lärare uppger i intervju att de den senaste tiden har haft mycket fokus på hur de ska motverka vilseledande och också genomfört ett antal förändringar. Inlämningsuppgifter används inte längre examinerande och nu gör eleverna prov i låst digital provplattform eller analogt med papper och penna.

Av granskningen framgår vidare att många av lärarna kontinuerligt arbetar för att hålla sig uppdaterade med teknikutvecklingen och att de delar med sig och ger varandra tips. Lärarna berättar bland annat att de använder AI själva för att bli bekanta med hur det fungerar. Vidare berättar lärarna att de i personalgruppen har diskuterat hur de ska hantera dessa frågor, både hur de kan undvika att AI används för att fusk och hur man kan använda det som ett hjälpmedel. När generativ AI slog igenom fick personalen också en genomgång av dåvarande försteläraren som ansvarade för digitalisering. Det framgår även av intervjuer med rektorn och med lärarna att rektorn återkommande kartlägger lärarnas behov och att lärarna själva kan signalera till rektorn vilken kompetensutveckling de behöver samt att behoven i hög grad tillgodoses.

Upptäcka och hantera vilseledande

Här har Skolinspektionen granskat lärarnas beredskap för att upptäcka och hantera situationer där elever vilseleder.
--

Lärarnas beredskap för att hantera situationer där elever vilseleder

Granskningen visar att lärarna har beredskap i form av strategier och arbetssätt för att upptäcka och hantera situationer där en eller flera elever vilseleder.

Av granskningen framgår att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om hur arbetsgången ser ut vid situationer där en eller flera elever har vilselett.

Lärare uppger i intervju att de informerar eleverna om hur det fungerar med varningar samt att avstängning kan bli aktuellt vid upprepat vilseledande. Intervjuade elever uppger att lärarna tydliggör vilka omedelbara konsekvenser fusk får och att de delvis även talar om mer långtgående konsekvenser.

Det framgår av granskningen att lärarna har strategier för att upptäcka vilseledande vid bedömningssituationer på plats i en lektionssal. Av intervju med rektorn samt av den dokumentation huvudmannen sänt in till myndigheten framgår att lärarna vid prov ska samla in elevers digitala utrustning, såsom bland annat mobiltelefoner. Rektorn uppger även att de har infört fler vakter när eleverna skriver prov. Lärare uppger i intervju att de samlar in elevernas mobiler vid prov, ser till att elevernas bänkar är rensade samt att de är uppmärksamma och rör sig runt i rummet under provet. Några elever berättar att det ibland varierar hur uppmärksamma lärare är i bedömningssituationer och när mobiltelefoner ska samlas in. Enligt några lärare tittar de numera även på elevers armar och i elevers öron, för att kunna upptäcka eventuella hjälpmedel som är otillåtna, innan eleverna får komma in i provsalen.

Av granskningen framgår också att lärarna har ändamålsenliga strategier för att bedöma risken för att elever försöker vilseleda i samband med uppgifter som de gör utanför lektionstid. I intervjuer med lärarna och med rektorn framkommer att utöver gymnasiearbetet är det inga uppgifter som elever gör utanför klassrummet som utgör underlag för bedömning. Lärare uppger i intervju att de för en dialog med eleven under arbetets gång samt ser till att eleven inte enbart lämnar in en färdig produkt när arbetet är klart. I de fall någon elev gör det kontrollerar handledaren elevens angivna källor extra noga. Det framkommer också att varje handledare undervisar eleverna även i andra ämnen och därmed kan jämföra det eleverna producerar i gymnasiearbetet med elevens resultat i dessa andra ämnen. Elever uppger i intervju att de har fasta avstämningstillfällen när de arbetar med gymnasiearbetet.

Det framgår också av granskningen att lärarna är extra uppmärksamma i samband med nationella prov i syfte att minska riskerna för fusk. Enligt rektorn är riktlinjerna till lärarna extra tydliga avseende hur de nationella proven ska genomföras, exempelvis ska det vara fler provvakter. Lärare uppger i intervju att de följer riktlinjerna på skolenheten. Vidare berättar lärare att det nyligen har förekommit fusk vid nationella prov och att de därför försöker vara extra vaksamma vid genomföranden av dessa prov. Eleverna kommer exempelvis inte längre att få lämna provsalen för att göra toalettbesök. Även om elevernas uppfattning avseende hur lätt eller svårt det är att fuska på nationella skiljer sig åt så är alla intervjuade elever överens om att lärarna anstränger sig extra mycket för att förhindra fusk vid dessa prov. Vidare framgår det av granskningen att såväl nationella som övriga prov ogiltigförklaras när skolan konstaterat att en elev har fuskat. Lärarna tar heller inte hänsyn till prov där starka misstankar om vilseledande föreligger. Enligt rektorn får dock eleverna i de allra flesta fall nya möjligheter. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att skolan arbetar aktivt med att ge eleverna fler chanser att visa sina kunskaper.

Slutligen framgår det av granskningen att lärarna använder de gemensamma arbetssätt som finns på skolenheten för att göra överväganden och hantera situationer som handlar om vilseledande. Av intervjuer med lärare och med rektorn framkommer att den överenskomna arbetsgången vid vilseledande finns dokumenterad och tillgänglig i skolans digitala arbetsyta. Arbetsgången finns också beskriven i det informationshäfte som riktar sig till eleverna. Lärare uppger i intervju att om det är uppenbart att en elev fuskar i en provsituation så avlägsnar läraren provet. Vid tillfällen där starka misstankar om fusk föreligger men där en elev hävdar sin oskuld brukar lärarna visa eleven andra arbeten som denne gjort, jämföra och be eleven förklara de ofta stora kvalitetsskillnaderna. I matematik har det förekommit att eleven måste räkna om uppgifterna i sittande möte. Enligt lärarna så kopplar de in rektorn i den här typen av möten och samtal. När de konstaterat att en elev fuskat så talar lärarna med eleverna om konsekvenser av fusk samtidigt som de försöker komma fram till en lösning, även här är rektorn inkopplad. Några intervjuade elever uppger sig vara övertygade om att skolan och lärarna skulle försöka hitta en lösning för den eller de elever som har fuskat.

Identifierat utvecklingsområde

Rektorn verkar i begränsad utsträckning för att lärarna ger eleverna tydlig och enhetlig information om vad som gäller avseende användning av AI-verktyg i skolarbetet

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet bedömer Skolinspektionen att rektorn behöver inleda ett utvecklingsarbete inom följande del:

- Verka för att eleverna får tydlig och enhetlig information om vad som gäller avseende användande av AI-verktyg i skolarbetet

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor.¹ Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation.² Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har.³ Skollagen anger att en rektor eller en huvudman har möjlighet att stänga av en elev som försöker vilseleda vid bedömningen av elevens kunskaper och måluppfyllelse i de frivilliga skolformerna.⁴ Läroplanen för gymnasieskolan anger att alla som arbetar i skolan i samband med skolans arbete med normer och värden ska uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Därvid ska lärarna klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet.⁵

Granskningen visar att det finns samordnad, avvägd och enhetlig information om betyg, elevers rättigheter och skyldigheter som inkluderar frågor om vilseledande. Informationen handlar bland annat om vilka konsekvenser vilseledande kan få och finns samlad dels i ett informationshäfte som eleverna får, dels digitalt på skolans hemsida. Det skiljer sig dock åt mellan lärarna om de ger eleverna information angående vad som är tillåtet och inte gällande AI vid bedömningssituationer eller hur pass tydliga de är gentemot eleverna. Detta känner rektorn till. Att rektorn inte tydliggjort vilken information lärarna ska ge eleverna gällande användning av AI-verktyg riskerar leda till att eleverna inte får

¹ 2 kap. 9 § skollagen

² 2 kap. 10 § skollagen

³ Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter

⁴ 45 kap. 17 § skollagen

⁵ Lgy25, Avsnitt 2.2 Normer och värden

enhetlig information om vad som är tillåtet och inte vid bedömningssituationer. Det kan även leda till att eleverna inte får likvärdiga möjligheter att tillsammans med lärarna diskutera och utveckla skolans regler gällande fusk och användning av AI-verktyg.

Skolinspektionen rekommenderar därför att rektorn verkar för att lärarna arbetar aktivt med att informera eleverna om deras rättigheter och skyldigheter gällande användning av AI-verktyg, tydliggör vad som är tillåtet och inte samt klargör vilka konsekvenserna blir om någon ertappas med att använda AI på ett otillåtet sätt vid en bedömningssituation. Detta innebär bland annat att rektorn ännu tydligare bör arbeta för att lärarna uppnår en samsyn och utifrån en sådan kan ge eleverna en likvärdig information om användande av AI-verktyg. Ett sätt kan vara att styra personalens gemensamma diskussioner till att ännu tydligare även omfatta hur skolan ska se på användningen av AI-verktyg samt att sedan informera eleverna om detta vid de informationstillfällen som finns på skolan. Lärarna kan samlat ge eleverna upplysningar om vad som faktiskt är väsentliga kunskaper inom olika ämnen, hur lärarna bedömer elevernas kunskaper inför betygsättning och vad som är tillåtet och inte tillåtet gällande AI-användning. Sådan information kan även innebära att eleverna blir upplysta om vart de ska vända sig om de har frågor om användning av AI-verktyg och hur skolan hanterar fusk och plagiat. Skolverket har material som kan användas i detta arbete: [Från bedömningar till betyg - Skolverket](#).⁶

På Skolinspektionens vägnar

X Marcus Rönnegard

Beslutsfattare

Signerat av: Marcus Rönnegard

X Britta Seeger

Föredragande

Signerat av: Britta Seeger

⁶ Skolverket (2025). Från bedömning till betyg. <https://www.skolverket.se/prov-och-bedomning/betyg/fran-beomningar-till-betyg#Fuskochtillatnaverktyg> (hämtad 2026-08-17)

I handläggningen av ärendet har även utredarna Anders Haglund och Victoria Malm och medverkat.

Bilaga 1: Granskningens utgångspunkter

Granskningens syfte

Granskningens syfte är att granska kvaliteten i gymnasieskolors arbete med och beredskap för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av måluppfyllelse och kunskaper.

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Inom granskat område bedöms om verksamheten uppfyller framtagna kvalitetskriterier i hög utsträckning, i flera delar men utvecklingsområden finns eller i låg utsträckning.

Frågeställningar

1. I vilken utsträckning leder och samordnar rektorn skolans arbete för att lärarna ska ha förutsättningar att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Förutsättningar för att motverka och upptäcka vilseledande
- Samordnad information på skolan
- Organisation och stöd i situationer när elever vilseleder

2. I vilken utsträckning har lärarna beredskap och arbetssätt för att hantera och vidta åtgärder i situationer där elever försöker vilseleda vid bedömning av måluppfyllelse och kunskaper?

Kvalitetskriterier:

- Utformning och uppföljning av bedömningssituationer och betygsunderlag
- Upptäcka och hantera vilseledande

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen intervjuade elever och personal på Gutegymnasiet den 26 och 27 maj 2026. Intervjuerna genomfördes digitalt via länk av utredarna Victoria Malm och Britta Seeger.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- Två gruppintervjuer med sammanlagt sex elever som studerar på antingen naturvetenskapsprogrammet eller restaurang och livsmedelsprogrammets år 2 och 3.
- Två gruppintervjuer med sammanlagt sju lärare som undervisar på naturvetenskapsprogrammet eller restaurang och livsmedelsprogrammet samtliga år.
- En intervju med ansvarig rektor och skolchef.
- Dokument som Skolinspektionen begärt in från huvudmannen.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från de digitala intervjuerna för faktakontroll.

De samlade iakttagelserna från alla verksamheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras våren 2027.

Bilaga 3: Författningsstöd

Skolinspektionen ska granska verksamheters kvalitet

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer.⁷

Betyg ska utgå från en bedömning av elevens kunskaper

I skollagen (2010:800) anges att utbildningen ska vila på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet (1 kap. 5 § skollagen). Utbildningen inom skolväsendet ska vara likvärdig inom varje skolform oavsett var i landet den anordnas (1 kap. 9 § skollagen).

Av skollagen framgår att det pedagogiska arbetet vid en skolenhet ska ledas och samordnas av en rektor (2 kap. 9 § skollagen). Rektorn beslutar om sin enhets inre organisation (2 kap. 10 § skollagen). I förordning (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan (nedan Lgy25)⁸ anges att rektorn, som pedagogisk ledare för skolan och som chef för lärarna och övrig personal i skolan, har ansvar för skolans resultat och har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar bland annat för att lärare och annan personal får möjligheter till den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjlighet att dela med sig av sin kunskap samt att lära av varandra för att utveckla utbildningen (Lgy25, avsnitt 2.6 Rektorns ansvar).

Rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen). Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas (3 kap. 16 § skollagen). Vid betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper på den aktuella nivån i ämnet i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet som helhet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (15 kap. 24 § andra stycket skollagen).⁹ Vid betygssättning i ett ämne

⁷ 26 kap. 20 § skollagen (2010:800).

⁸ Lgy25 gäller för utbildningar som påbörjas från och med 1 juli 2025. Se förordning (2024:662) om ändring i förordningen (SKOLFS 2011:144) om läroplan för gymnasieskolan. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025 (benämns Lgy11).

⁹ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid

på en nivå som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl (15 kap. 25 a § skollagen).¹⁰ Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive ämne (Lgy25, avsnitt 2.5 Bedömning och betyg).¹¹

I gymnasieskolan får huvudmannen eller rektorn besluta att stänga av en elev helt eller delvis om eleven med otillåtna hjälpmedel eller på annat sätt försöker vilseleda vid bedömningen av elevens måluppfyllelse och kunskaper (5 kap. 17 § första stycket 2 skollagen). En sådan åtgärd får vidtas endast om den står i rimlig proportion till sitt syfte och övriga omständigheter (5 kap. 6 § tredje stycket skollagen).

Elevernas möjligheter att utöva inflytande på utbildningen och att ta ansvar för sina studieresultat förutsätter att skolan klargör utbildningens mål, innehåll och arbetsformer, liksom vilka rättigheter och skyldigheter eleverna har (Lgy 25, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Rättigheter och skyldigheter). Alla som arbetar i skolan ska i skolans arbete med normer och värden uppmärksamma de möjligheter och risker som den ökande digitaliseringen medför. Läraren ska klargöra skolans normer och regler och hur dessa är en grund för arbetet, och tillsammans med eleverna diskutera och utveckla regler för arbetet och samvaron i gruppen (Lgy25, avsnitt 2.2 Normer och värden).

betygssättningen ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för kursen och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper (SFS 2022:146).

¹⁰ Se lag om ändring i skollagen (2010:800) SFS 2022:147. Lagen tillämpas första gången i fråga om utbildning som påbörjas efter den 30 juni 2025. Äldre bestämmelser gäller fortfarande i fråga om utbildning som har påbörjats före den 1 juli 2025. Äldre lydelse: Vid betygssättning i en kurs som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas.

¹¹ Äldre lydelse (Lgy11): Läraren ska vid betygssättningen göra en allsidig bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de nationella betygskriterier som finns för respektive kurs (SKOLFS 2022:13).